



BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXI

Novembre del 1997

N.º 83

MASSA PÀGINES PER A UN SOL ULL *

Jofre Vilà

Llegia fa poc, abans de venir, que un filòsof grec, Epictet, recomanava fa 2.000 anys que si algú et clarifica qüestions, et censura, s'ha d'acceptar el fet taxativament. De seguida hi afegia que, si ens coneguèssim millor, encara hi hauria més motius per a censurar-nos.

No donen bons resultats els elogis estereotipats. Els compliments més trivials i gastats no tenen poder de motivació, encara que siguin sincers.

Sense censura ni elogi, voldria donar la vertadera expressió que anima aquests dos llibres, que són com una carta redactada amb cura per dir-nos gairebé tota la informació desitjable tocant a temes de Festa Major.

N'hi ha prou amb citar el treball dels dos autors que volem presentar, de reculls sobre la història, l'anècdota, les dades, els cerimonials i tantes i tantes coses, que encara que no ho semblin; conformen tot un món de vivències. En aquest punt, l'art d'afavorir els treballs com aquests és senzill.

Amb en Coté hem fet una mica la nostra guerra particular, destapant el fet folklòric. Els dos som fundadors de l'Agrupació de Balls Populars, també hem coincidit en altres batalletes d'aquest tipus, en comissions i altres llocs.

Sempre en elles, i gairebé amb plantejaments coincidents, ens hem embrancat en discutides amb els altres. Com que són temes passionals, han pujat de to les converses.

En qüestions de Festa Major o bé temes tradicionals tothom vol tenir la veritat. Quan ens topem amb gent així, que crida, sentim l'irresistible impuls d'aferrar-nos al nostre criteri. Això genera a part de les discussions, un refredament fins i tot d'amistats i oportunitats, a voltes amb pèrdua de l'enriquiment personal.

Per això la clau d'en Coté i l'Isa és posar-se en el lloc de l'altra persona i buscar la veritat. El resultat,

doncs, de les seves aportacions són com a mínim menys sorprenents.

Avui estic fet una balança. En cadascun dels platets, a cada mà, hi tinc un llibre. Dificilment podria decantar-me per un d'ells.

Sí, ja sé que un és més voluminós que l'altre, però davant del contingut a què ens porten les seves paraules, els dos llibres ens faran gaudir d'allò més. No podria decantar-me per cap d'ells. M'atrau la temàtica de tots dos i, a més, els seus autors són amics meus. No sabria si recomanar-vos més el de la dreta o el de l'esquerra. Davant d'això goso dir: busqueu-los tots dos, perquè us interessarà llegir-los.

En Coté i l'Isa o el que és el mateix, en Joan Josep Rocha (el nostre pregoner de la Festa Major del 97) i la Isabel Coll (licenciada en Art); l'Isa i en Coté, doncs, en aquesta Festa Major de 1997, ens afalaguen amb la presentació d'uns estudis que, naturalment, per la nostra condició de sitgetans, ens penetren molt endins. Particularment els que estem interessats en aquest tema notem molt profundament que tothom podria entrar en el joc d'allò de l'ànima que ens aguanta. D'aquí la frase que, per afectar-nos a tots, s'expressa, segons el nostre parer, vanament i gràficament, amb la consagrada dita "*de tota la vida*".

Gens més lluny de tal afirmació. Això s'encarreguen de reflectir-ho amb fets i paraules en Coté i l'Isa. Històricament els dos llibres apleguen els detalls que amb les seves aportacions són més clarificadores. L'obra d'en Rocha és un tractat d'asseverances en el tema de la Festa Major en general. L'obra de l'Isa estudia tan sols un tema, que precisament per ésser d'absoluta vigència, el centenari dels gegants actuals de la vila, transcendeix l'escorcollament de dades.

La gent, difícil en el delicat tema de la Festa Major, no és sempre aquesta que està empipada o que es quei-

* Aquest és el text del parlament que va fer Jofre Vilà el dia 9 d'agost de 1997 al local del G. E. S. per presentar les obres "La Festa Major de Sitges" de Joan Josep Rocha, i "Lluís Labarta, autor del disseny dels Gegants de Sitges" d'Isabel Coll

xa per sistema. Per exemple, tractant de l'organització i els horaris de les processons, etc...

D'aquest problema, els nostres glossats d'avui no estan desprevinguts en detalls que han anat arreplegant al llarg de les seves recerques per a poder després il·lustrar-nos.

Amb paciència i simpatia han escorcollat aquesta il·lusió que ens uneix, com és el tresor dels nostres costums. Ells, en exposar-ho, mostren un respecte per a si mateixos i també per als altres. No ens confonen, i els beneficis d'aquesta actitud que mostren en la seva obra potser és falagucra. Ambdós apleguen en els seus llibres, convenientment i amb cura, aportacions documentals que condueixen el llegidor a unes "lletres", que escrites, donen fe d'anys de contingut de Festa Major.

Amb tot, recomanem en Coté i l'Isa que es senyïn abans de posar en circulació els seus llibres, perquè estem davant d'un problemàtic assumpte ple de fòbies i filies. És clar, que si em pregunteu si ens servirà quelcom del que han escrit, us haig de respondre: És clar que sí... si saben escriure del tema! I d'això en dono fe. En saben!

Si us obligueu a llegir aquests llibres empreneu un deliciós viatge al món de la tradició, per uns camins gairebé ignots i no pas gaire entesos així avui dia.

Tenim una certa experiència en el fet folklòric. La majoria de vegades volem una resposta a una pregunta que prèviament ja ens hem contestat. Però, de l'experiència un mai no es gradua. Així la diplomàcia ens treu d'un problema, en què amb el tracte previ ens hauríem evitat d'embolicar-nos.

Per molt que ens queixem del que puguin dir-nos, el problema és que quan ens pregunten què ens sembla, contestarem: bé! Però, en aquest cas, la resposta ha d'ésser terminant, rotunda, sense ambigüetats.

En Coté no escolta aquells que li diuen... "*de tota la vida*" sinó que en Coté diu que està consagrat a la Festa més Gran de Sitges. Vida de la comunitat sitgetana des de fa un segle i escaig, que ja és temps d'antigor... Vida de patronatge de la Vila. Vida del fet folklòric. Història, doncs, fidel. De no ésser així fallaria la realitat i serietat en què vol deixar-nos immersos. Vegi's la perspectiva que ens dóna des de les arrels de Sitges amb un segell de segles, anys reculats en el temps. Vida del fet costumista historiat a la Vila, perquè fallaria la realitat si no existís en ell aquesta voluntat d'ésser fidedigne. Les arrels de l'esperit religiós que mou la Festa Major "peti qui peti" és el rerefons de les grans diades del mes d'agost i setembre, i en Coté s'encarrega de mostrar-lo amb l'abundància documental del seu rigor professional, que ha anat aplegant dades al llarg de divuit anys.

Fa sentir -tot llegint entre línies- la remor dels timbals i gralles, la sentor dels ciris encesos, la suor àcida

dels moviments dels balls en aquelles hores d'estiu, que, tot i que el sol cau a plom, no neguiteja el bon situat, ans l'encoratja.

En el seu redactat instrueix el romàntic que recerca el to popular i que el fa tocar de peus a terra. De fet, hi ha un temps abans del llibre d'en Rocha i n'hi haurà un altre després de llegir-lo. No es podrà dir res si no es volen dir bajanades dintre del context estrany "*de tota la vida*", ja que és taxatiu en la seva exposició de dades i fets.

Diríem allò d'un temps i una gent. Ara un altre temps i una altra gent. Seguiu-lo i fruiu del llibre de cap a peus, fent dringar els cascabells de l'alegria festamajonera i gaudiu dels aires festívols de la nostra expressió més genuïna, tant amb tot el que comporta de bo, com en el que transmet de discussions, frustracions i altres coses, que també s'encarrega d'anotar, puix que tot això també forja tradició.

L'eina que tenim ara a la mà, a l'abast, és com el seient en què un s'asseu a visionar contemplatiu quelcom falaguer. Desfilen davant nostre tipus, visatges i consuetuds. *És la tradició!*

Feu-la sortir en els vostres coneixements com un útil de treball o si voleu com a lectura enyoradissa d'un temps -ja ho he dit- o d'una gent... Però feu-la servir, perquè el vell saber del poble no se'ns quedi encongint en un racó del pensament i serveixi solament com instrument, allò de... *el de tota la vida*...

El temps, amb majúscules, arracona en el caixó de la memòria els fets transmesos gairebé oralment, diferenciats, però guarda ara el seny, sortosament pels mitjans mecànics, el que ens és comú i té sentiment.

En Coté ens ho fa retrobar fent-nos donar un tomb per la Festa Major dels avantpassats i pel fet religiós que fonamenta la diada amb tot el que comporten, els sants patrons Bartomeu i Tecla o el mateix sant Lli, l'antiga confraria encarregada de l'organització de processons i celebracions diverses, el traspàs de competències en el devenir dels anys reconvertint-se en la Comissió de Festes Municipal, la Junta d'Obra parroquial, els focs, músiques, inauguracions, cartells, matinal, llevant de taula, sortida d'ofici apoteòsica... en resum, Festa Major.

I encara, el ramell final del seu especial foc intern, l'esclat colorístic dels apèndixs documentals que, si més no, corroboren amb els seus textos tot el que prèviament ha exposat.

Nosaltres, que solament som malalts crònics de la tradició, només podem donar-li mercès per la feina ben feta i dir-li també que amb els coneixements que ens ha aportat, ens fa aprofundir en les arrels i això és d'agrair per sempre més...

Voldria fer un afegitó. Tan sols un per fer un comentari de la reproducció del quadre que hi ha a la cober-

ta del llibre. És una pintura de Joaquim de Miró de clara essència sitgetana, vuitcentista, reminiscència que ens fa enyoradís el record, atansant-nos al present.

I ara passem a l'altre part de la balança! En aquest lloc, hi trobarem el treball de la Isabel Coll dintre d'un context d'art i tradició. A l'Isa -la petita Isa- la tenim de president del Grup d'Estudis Sitgetans.

El cor gran no cap en la dona petita, el que vol dir que ja és gran. A més, escriu sobre un motiu transcendentament gran, o sigui "el món dels gegants"...

Mirat des de la seva òptica ja devia ésser un treball d'alçada, dificultós, però suggerent, i coneixent-la, s'explica que ataqués l'altitud amb esforç voluntariós. Jo no sé què deu pensar ella del que penso dir, però vull que sàpiga per endavant que diré el que penso.

És un treball "de gegants" per fer-lo una dona com ella, que fa arronsar personatges tan alts i amb el seu punt d'altivesa, per cabre en l'estoig preuat del cor sitgetà. Això fa créixer en ella l'esperit vilatà, per portar a terme amb esforç tal tasca.

És l'any del centenari de tan alts personatges, dissenyats per Lluís Labarta, l'artista que ella glossa. Però també a part de la semblança biogràfica del pintor en el seu planteig, l'Isa ens introdueix amb fonament en el seu món, professional pel seu mestratge de la història de l'art, que li és adient. Doncs, professionalment s'endinsa entre els aires de rigodons i llancers vuitcentistes barcelonins, i la projecció influent en la Blanca Vila, que, en les seves cabòries, volia, per aquells dies, tenir uns gegants dignes. El relat, preciosista en detalls des del planteig, la confecció i fins a la inauguració dels personatges, ens deixa, de la seva mà, embadalits. Quanta història de l'art resumeix en les línies del llibre.

Nosaltres que veiem en l'Isa una dona eixerida i molt patidora per la feina ben feta, voldríem sincerarnos i dir-li que ens encanta l'exposició del seu relat, precisament pel fet que des d'ara els "gegants" tenen fitxa completa i partida de naixement, ja que els ha dotat de carnet d'identitat i un informe de la seva vida. Fins fa dos dies coneixíem els fets de manera molt vaporosa, però d'ençà d'aquest moment s'ha acabat tot el que estava velat i fins i tot llunyà. Ara sabem d'ells com d'un parent més proper a casa nostra.

T'he llegit, Isabel, i que consti que tenia por de no poder fer-ho per la curtedat de temps de l'edició, però els miracles de l'Eco de Sitges són petits miracles sitgetans. Però també t'he de confessar que hauria fet igualment la presentació, malgrat tot, per la confiança que desprens, tot intuïnt que tractaries el tema seriosament.

Per si vostès volen saber-ho, les fonts documentals de l'Isa són contundents. El coneixement de l'època que ha estudiat mil i una vegades, flueix constantment

en les seves paraules fent-se notar i col·locant-nos en l'entorn que li correspon dintre del temps. Desfilen per les pàgines noms i noms, claus molts d'ells en el moment històric, i per si fos poc, arriba també a l'ànima en un cert moment.

Jo us diré de quina manera. Quan ens fa partíceps de l'última remodelació en el vestuari, l'any 1955, feta pel nostre artista sitgetà de grata memòria, gratíssima, l'Artur Carbonell! Què us diré? personalment per motius d'amistat familiar em vaig sentir frapat per aquest record i tant de bo que tots vosaltres penseu igual. L'Artur viu, suaument, amb nosaltres tal i com havia fet en vida, perquè no en va cra subtil artista amb ànima sitgetana.

Una cosa voldria dir dels "gegants" que no té res a veure amb el llibre de l'Isa però sí que m'ho han recordat els gratificants gravats amb què ens obsequia en el llibre. Les il·lustracions m'han fet donar-hi voltes, tal com és el cas d'avui dia en que el gegant aguanta la massa amb dos dits, *així...* quan el natural, seria, ferreny, a l'estil de Jaume el Conqueridor, que vol representar, portant el ceptre amb molta cura i força. Quina bestiesa!, oi? No he dit res.

Però tornem a l'Isa i al seu treball. Ella, n'estic ben segur, no voldria passar la Festa Major, sense llegir el llibre d'en Coté, m'imagino. Ensems, a en Rocha, li faltaven detalls que ha recuperat la mà de l'Isa. Tots dos s'han ben retrobat i tots dos siguin benvinguts a nosaltres dins de l'estimació concreta del fet tradicional. L'art popular necessita de gent que, com ells, ens ajudin a entendre tot el que té de bo el saber del poble i, si a sobre podem espigolar en el que escriuen, de ben segur que sabrem que escriuen per a nosaltres i ells saben del que escriuen. Així nosaltres, els festamajoners ho tenim tot guanyat.

No deixarem d'escorcollar, i a la fi arribarem al punt de patida, lloc que llavors coneixerem bé per primera vegada. Tenim la fortuna d'ésser de Sitges, i tenim les arrels espirituals lligades dins l'ambre de la memòria, és a dir la nostàlgia.

Abans d'acabar un incís. Es obligada una referència a la presentació de la bandera del G. E. S. És un fet que podríem qualificar de la petita història, donant fe d'aquest joc amable d'un estol d'amics que es mouen amb la constant de sentir el que és ser sitgetà. Els Stämpfli fa anys que ens van conquerir i ara una vegada més ens seducixen en oferir-nos la bandera del Grup d'Estudis Sitgetans.

Un visca Sitges! no és més, a voltes, que una exclamació efectista i tal vegada gratuïta, que no sé a què conduïx. Unes paraules escrites pel temps i la memòria col·lectiva, són la clau que fa que previsqui Sitges per molts anys més... Gràcies a Sitges... gràcies (a l'Isa)... gràcies (a en Coté)... gràcies a tothom.

NOTA COMPLEMENTÀRIA A L'ARTICLE SOBRE LA FUNDACIÓ DE L'ERMITA DE LA TRINITAT

Ignasi M^a Muntaner

En el número anterior del Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans, a l'article *La fundació de l'ermita de la Trinitat* (nº 82, agost de 1997, pag. 4), faig referència a un topònim que apareix en el document de fundació de la Trinitat, el *mas Molner*. Hi deia que tant podia derivar d'un nom de persona, el seu propietari, com designar el mateix mas, que podria ser un mas *Moliner*, dedicat a moldre farina. Doncs bé, en Vicenç Carbonell i Virella m'ha fet notar uns textos que hauria d'haver mirat, cosa que lamentablement no vaig fer. Són al llibre de Josep Baucells i Reig, *El Garraf i la Pia Almoïna de la seu de Barcelona: inventari dels pergamins*, Barcelona (Generalitat) 1990, que fa un resum dels pergamins que hi ha a la catedral de Barcelona referents al

Garraf, i la major part d'ells a Sitges. I en aquests pergamins apareix un habitant de Vallcarca dit *Molner*. Quan en 1386 el rei Pere III va prendre possessió del castell de Sitges, hi assisteix un tal Francesc Molner, del qual no es diu on viu (doc. 370). El 1409 una sèrie de sitgetans es confessen homes naturals de la Pia Almoïna, i entre ells trobem Guillem Molner, que era fill de l'anterior Francesc Molner, i que és de "Vallcarca, del terme del castell de Campdàsens". Sembla, doncs, ben clar que el nom Molner corresponia a una persona, a una família vallcarquina, i que aquest nom va passar del propietari al seu mas, el mas Molner, esmentat en el document de 1373 de la fundació de la Trinitat.

CENT ANYS DELS GEGANTS DE SITGES (1897-1997) (2)

Francesc Parra i Mestre

El jurat qualificador estigué format per Josep Puig i Cadafalch, Pere Pagès i Roda i Miquel Utrillo i



Morlius. L'any següent i amb motiu de la Festa Major, els gegants foren restaurats a causa dels desperfectes que sofriren amb el seu trasllat a la capital amb motiu de les festes de la Mercè i ja, en aquesta mateixa data el gegant aparegué amb la medalla de plata que se li atorgà.

Com a tall anecdòtic direm que a la festivitat del Corpus de l'any 1912 i en el transcurs de la processó, mentre la geganta ballava a la plaça de la vila, patí el despreniment del braç esquerre, per la qual cosa hi hagué la necessitat de tallar-l'hi per complet en mig de la plaça, entre les rialles de la gent. Finalment hem de destacar que aquest mateix any per la Festa Major, els gegants moros feren la seva darrera aparició a la vila.

El dia 2 de juny de 1918 s'inaugurà la primera exposició de clavells, a Sitges, al Pavelló de Mar. A les 12 del migdia, acabats els oficis del Corpus, la comitiva sortí des de l'ajuntament, precedida pels gegants i les bandes de música de la població, i seguint pel carrer Major, plaça de Marqués de Montroig, Parellades, Bonaire, Ribera i Pavelló de Mar, on la junta de senyores, que presidí la senyora Rosa Martí de Robert, va rebre l'il·lustríssim ajuntament de la vila, comissió organitzadora, jurat qualificador de l'exposició i altres entitats i convidats.

Fou el 1920 quan l'alcaldia, assistida en la confiança de l'il·lustríssim ajuntament, es va proposar



correspondre als desitjos del veïnat i constituïa una comissió de dames sitgetanes i entusiastes senyorettes amb l'encàrrec de procedir a la confecció d'uns vestits per als populars gegants, a fi que poguessin lluir-los per la Festa Major.

A la sessió ordinària celebrada a l'ajuntament el 7 de juny, el senyor Bonaventura Julià, després d'expressar *"los deseos del vecindario favorable a la confección de nuevos vestidos para los gigantes, notificó que me habían sido dirigidos varios requerimientos, en el sentido que mediante suscripción pública, cuiden las damas suburenses de vestir dichos populares personajes constituyéndose al efecto en comisión"*.

Els infants, si més no, esperaven emocionats l'aparició dels gegants i capgrossos, i va causar en el veïnat molt bon efecte l'interès amb què l'autoritat va disposar l'arranjament i restauració dels gegants. Es renovaren les seves vestidures i s'exhibiren uns nous nans.

A partir de 1922 els gegants tenen la companyia del nou drac, fet segons esbós d'Agustí Ferrer i Pino. Pino, per altra banda i durant molts anys, fou l'encarregat d'arreglar i pintar els gegants, així com el drac i els nans. Més endavant seria reemplaçat per Salvador Marcet en la feina de restaurar els desperfectes del drac i dels gegants.

Va ser en 1925 quan els gegants aparegueren res-

taurats, i les seves robes van ser reformades amb tanta cura que semblava que s'estrenessin. Fou una reparació indispensable, ja que estaven bastant malmesos. Aquesta reforma fou feta per la senyora Emília Carbonell d'Ill, ajudada per la senyoreta Rosita Mestre Badell.

El 1926 l'ajuntament autoritzà que els gegants anessin a Vilafranca del Penedès per celebrar la seva Festa Major. Com a anècdota direm que el 1928, el senyor Antoni Curtiada cobrà 10 pessetes per arreglar les robes dels gegants i col·locar-les als armaris, i el senyor Salvador Vivó, perruquer de Vilanova i la Geltrú, per la feina de pentinar en cobrà 60 amb motiu de la Festa Major.

El 21 de maig, la senyora de Pau Barrabeig demanà a la comissió municipal permanent de l'ajuntament transportar amb rapidesa els gegants i els capgrossos a la festa de la inauguració del Poble Espanyol, amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona.

El gegants de la vila han canviat força vegades d'aspecte, però fou en el període entre 1930 i 1932 que van ésser canviats per motius polítics. Per la Festa Major de 1931, amb motiu de la República, el gegant va aparèixer sense barba i amb un mocador al cap, i l'any següent, el 1932, el gegant va sortir amb barba i bigoti però sense corona. Ambdós fets no van agradar gens als vilatans.

Els gegants de la vila sobrevisqueren als atacs de la guerra civil i un cop acabada, el 1939 es va tornar a celebrar la Festa Major, i aquesta vegada el gegant aparegué sense barba i amb un bigoti petit com en aquella època s'estilava. No fou fins al 1940-41 que els gegants van tornar a sortir com sempre havien sortit tradicionalment.

El any 1950 la colla vella de geganters modificà el seu vestuari, amb pantalons blancs, faixa vermella i camisa blava per als portants dels gegants i groga per als de la geganta.

L'any següent, el 1951, al gegant li van arrissar el bigoti i a la geganta li retocaren les pestanyes i els vestits varen ser arreglats. I va ser en aquest mateix any, quan es van veure els gegants baixant per primera vegada les escales de la Punta després del castell de focs.

El 1995, l'organitzador de les festes populars, el senyor Samuel Barrachina, va ordenar fer uns nous vestits per als gegants, que van ser confeccionats a la botiga de roba Maragda, segons projecte i dibuix d'Artur Carbonell.

Els gegants es van traslladar a la botiga, situada al carrer de les Parellades, totalment desvestits, esperant que les modistes els emprovesin els vestits nous fets a l'estil del segle XV.

El vestit del gegant estava compost per una túnica adamascada de color gris, una capa de vellut marronosa i un cinturó negre amb brodats de color groc i de forma quadrada. La geganta vestia de vellut color rosa-lila amb coll-estola negre resseguit d'adorns auris i amb unes mànigues blanques i amples, així com un vel blanc que li penjava per l'esquena des del barrat. Acabats els vestits, els gegants varen ser transportats fins a l'ajuntament, totalment despullats, el dia abans de la Festa Major, perquè les mateixes modistes poguessin vestir-los amb més comoditat i més cura.

Una gernació de nens i nenes es trobava enganxada a les reixes de l'ajuntament, contemplant com les modistes de Maragda anaven donant les últimes puntades als nous vestits dels gegants. També s'hi trobava en Dandy, atrafegat pentinant-los. Artur Carbonell, corregia fins el més mínim detall incorrecte, fins a prop de les dues de la tarda.

Amb motiu de l'estrena dels vestits nous dels gegants, a les dues de la tarda del dia 23 d'agost, els balls populars precediren els gegants, per fer la seva presentació en públic al Cap de la Vila. També varen prendre part en aquests actes els gegants de Vilanova i la Geltrú, l'Arboç del Penedès i Sant Pere de Ribes.

L'any 1957 la comissió de festes i a causa del seu excessiu pes, féu arreglar els gegants, canviant el bust

de la geganta i el poliment del rostre del gegant. Les mans de la parella també es van haver de sotmetre a curoses manicures. La comissió demanà també si algú volia regalar les seves joies a la geganta, ja que aquesta no en duia perquè no en tenia.

A partir de mitjans dels 50, el perruquer per excel·lència Francesc Esplugues, també anomenat Dandy, era qui pentinava i guarnia els caps dels gegants. El gegant només se'l modificava una mica, però en canvi, la geganta cada vegada que sortia portava un pentinat diferent.

Aquest fet és ben tradicional, i tot i que els pentinats no creuen de l'edat mitjana els esqueien molt bé, i cada cop que els gegants passaven davant del balcó de la casa del Dandy, aquest els repassava els cabells.

Per la Festa Major del 63, acompanyaren els gegants de la vila els gegants Negrets de la ciutat de Tarragona.

Dos anys més tard i gràcies a Samuel Barrachina, es decidí construir uns gegants petits, "cubanos", en memòria d'aquells senyors que anaren a fer fortuna a les Amèriques. La realització va ésser veritablement reixida i aquests gegantets tingueren molt d'èxit.

La parella gran complí 75 anys. Al mateix temps el drac, complí 50 de la seva aparició. Amb tal motiu, al gegant, en representació dels homenatjats, li fou imposada una medalla commemorativa. Era l'any





1972.

Actualment els que s'encarreguen de cuidar els gegants són els mateixos geganters, però als anys seixanta i setanta els encarregats de cuidar-los eren els senyors Jesús Carbonell i el seu fill Joan Carbonell Rallo, que, per la Festa Major i per les altres sortides, treien el bagul dels vestits, que estava guardat a les golfes de l'ajuntament, i vestien i cosien si calia qual-sevol detall del vestuari, col·locaven el ceptre i l'espasa ben posada i no es deixaven perdre ni el més mínim detall.

El 1973, els gegants vells assistiren al concurs de gegants celebrat a Sant Sadurn d'Anoia, i guanyaren el trofeu de segon classificat.

Gràcies a la colla de geganters i a la col·laboració de Frederic Montornès, regidor d'esports i president de la comissió de festes de l'ajuntament, l'any 1974 es decidí construir una parella de gegants iguals als anteriors però que pesessin menys, ja que els vells pesaven uns 110 quilos cada un.

Aquests gegants es van fer a El Ingenio on ja s'havien construït els gegants vells. Els vestits serien iguals als del model d'Artur Carbonell del 1955, amb la diferència que el vestit del gegant en comptes de ser gris seria verd i el de la geganta, en comptes d'ésser lila seria vermell. El 25 de maig del 75 s'escampà per Sitges la notícia que a la casa de la vila hi havia els gegants nous. Les dues parelles de gegants estigueren exposades a l'ajuntament aquell dia fins l'endemà, en que s'emportaren els gegants vells al Palau Maricel.

Aquells dies hi va haver comentaris molt diversos sobre els nous gegants: deien que la rèplica no era igual a l'original, que la geganta nova tenia el cap tort o que el gegant duia la barba massa llarga.

El dimarts següent, el 28 de maig i vigília de Corpus, els nous gegants van ser trets de l'ajuntament per fer un petit recorregut des de la mateixa plaça i fins el Cap de la Vila, acompanyats pels gegants americanos i els del sr. Montornès. En acabar el recorregut els gegants varen fer via altre cop cap a l'ajuntament on finalitzaren amb una gran ballada. Cal dir que el gegant nou pesava 95 quilos i la geganta 87.

Aquell mateix any, els gegants de Sant Pere de Ribes feren 25 anys i es celebrà una petita concentració de gegants a la qual assistiren els gegants nous, els "americanos" i els del senyor Montornès. El diari "La Vanguardia" féu la seva ressenya: "*En San Pedro hubo de todo y la exhibición culminó apoteósicamente en un baile que el gigante de Ribas pidió a la gigante de Sitges. Después de esto, los anfitriones obsequiaron a sus invitados con una moneda de plata especialmente acuñada para la ocasión.*"

A partir de mitjans dels setanta, Carme Merlos fou l'encarregada de pentinar els gegants. Més endavant va ser ajudada per Assumpció Muntané. Elles dues són les que mantenen els caps dels gegants.

Des del 1979 els nostres gegants han estat acompanyats per uns gegants moros confeccionats per l'Agrupació de Balls Populars de Sitges, amb l'objectiu de fer reviure els balls tradicionals i populars de la

vila. Varen decidir construir-los en recordança d'aquells primers gegants dels germans Querol de què el nostre poble havia gaudit.

Després de l'estrena dels nous gegants, els gegants vells varen quedar bastant malmesos i foren dipositats al magatzem municipal (avui Arxiu Històric). Quan enmig de runes i deixalles els operaris de l'ajuntament van haver de treure tota la runa, ja que s'havia de construir l'arxiu actual, els geganters es van emportar els gegants d'allí per posar-los al Palau Maricel, on són actualment.

Com la majoria de pobles de Catalunya, els gegants han anat modificant la seva fesomia. Moltes vegades ha estat a causa del temps, altres per degradació i deixadesa i també per caigudes. Els gegants de Sitges, tampoc no se n'han escapats. Qui no recorda haver vist la geganta caiguda de nassos, cara a terra, amb la cara esbotzada o el gegant amb la mà trencada...? Hi ha moltíssimes anècdotes d'aquestes trencadisses. En part és per això que els gegants han canviat força vegades d'aspecte, mans, caps, ornamentacions..., i per això l'any 1981 es prengué la decisió de fer-ne una restauració.

Es va fer una recollida de diners i els encarregats de fer la subscripció popular varen ésser Salvador Mirabent i Paretas, regidor de l'ajuntament i col·laborador en la tasca de restauració, i Llorenç Baqués i Josep Pujol, geganters. La restauració va ser feta per Joan Fabra i Josep Olivella, els vestits van anar a càrrec d'El Ingenio, i la perruqueria de Carme Merlos i Assumpció Muntané, amb un nombre bastant llarg de col·laboradors. La presentació fou per Corpus i els gegants feren un gran cercavila per tot el poble per festejar-ho.

Com a anècdota direm que pel juny del 1982, els

gegants havien de sortir per la festivat del Corpus, però al mateix temps, havien d'assistir també als mundials de futbol 82 a Barcelona, i la feineda que van fer els geganters va ser sorprenent. La festa del Corpus a Sitges es va celebrar amb esplendorositat, com cada any i hi participaren els gegants nous. Un cop acabada la festa, els geganters es desplaçaren a Barcelona, a l'estadi Municipal, justament quan començava la cerimònia d'inauguració. Cal dir que els guardes de seguretat els privaren l'entrada, però finalment els deixaren passar. Allí s'esperaven els gegants vells i uns quants geganters, que es van repartir per als dos casos. Els gegants de la vila, juntament amb la resta de gegants de Catalunya varen lluir molt i els gegants de Sitges varen ser els que més van destacar.

Per la Festa Major del mateix any, la colla de geganters modificà la indumentària dels gegants ja que els vestits confeccionats no agradaven gaire a causa de l'excessiva vistositat dels seus colors.

El 1987 els vestits dels gegants foren arreglats i modificats i se'n canviaren alguns detalls, tant del gegant com de la geganta, i a l'any següent foren pintats de nou, donant-los un aspecte més il·lustrós i senyorial.

El 1990 la geganta estrenà perruca nova i un parell de postissos, construïts per la casa Damaret de Barcelona.

Un any més tard, el 1991 els gegants estrenaren vestit nou, prenent com a model els vestits dissenyats per d'Artur Carbonell, variant-ne només el color i les formes de les flors de l'estola de la geganta.

A partir d'aquest any els gegants nous han canviat una mica la seva imatge.

(continuarà)



Fa més de vint anys que el

GRUP D'ESTUDIS SITGETANS

treballa en l'estudi de Sitges i la seva història,
publicant llibres i organitzant conferències i exposicions.

Col·laborant-hi ajudaràs la cultura sitgetana

FES-TE'N SOCI